

GORIŠKA STRAŽA

Izdaja vsako sredo opoldne. Velja za celo leto 12 lir, za en mesec 1 L., za inozemstvo 20 L.; posamezne številke 20 stot. — Uredništvo in uprava: ul. Vetturini 9. — ODGOVORNI UREDNIK: ROMAN CEJ.

Izpravevalo našena uboštva je misel, da nas bo pomagalo nasilje. Moč duha je, ki izpreminja obraz zemlje in vzdihne človeštvu novo bištvu. Vanj verujemo.

Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Oglasi se plačajo naprej in stanejo 4 lire v visočini enega cm v enem stolpu. — List izdaja konsorcij »GORIŠKE STRAŽE«. — Tisk »NARODNE TISKARNE« v Gorici.

SHOD TEPTANIH.

Iz vojne in begunstva so se vrnile stotine naših družin domov na pogonišče. V nahrbtniku so prinesle s seboj vse premoženje, eno šestino ljudi so pustile v grobovih v tujini. Svet je videl vso to bedo in država sama je takoj priznala: Dolžna sem povrniti vojno škodo, zgraditi domove oškodovancem, obnoviti nasade in opustošena polja. Trpljenja tako nihče ne more plačati. In res je vlada izdala zakon o vojnih škodah, kakor ga svet ni videl lepšega. Pravično določa zakon, da ti država povrne vse, kar si vsled vojne izgubil na premoženju. Z veseljem in trdnim zaupanjem so se naši ljudje vrgli na delo, gradili domove.

Toda najlepši zakon se je izprevrgel v spako, najpravičnejša postava je postala vir strašne negotovosti in skrbi, ki so se kot črni oblaki zgrnili nad vojnimi oškodovanci. Leta 1919. si vložil prošnjo. Zadolžiš se, zidaš, trudiš se, čakaš na vojno odškodnino pol leta, eno leto — nič. Postava je papir in radnik trguje z njim, mešetari, trga ti kos za kosom pravice, in jo meri na procenote. Enemu da več, drugemu manj, enemu za streho, drugemu toliko, da si kupi vrata, — kakor ti je sreča mila. Nobenega načela, nobene postave in vsak pisar kvari in tolmači postavo po svoji volji — vsi pa tako, da se vojni oškodovanec pogreza v dolg in čaka, čaka... Pa niti pritožiti se ne more in ne sme!

In vendar je postava tu in denar je tudi tu — tega nam nihče več ne bo prikril. Kje leži ta naš denar, denar vojnih oškodovancev? Banke ga hranijo, zavlačujejo po svojih ljudeh izplačevanje vojnih odškodnin, da ta čas barantajo s tem denarjem in izbijajo iz njega težke obresti. Kdo posveti z žarko lučjo v temno družbo, ki se zbira krog teh milijonov?

Zadnji strašni in naravnost zločinski udarec je padel na vojne oškodovance z dekretom od 2. februarja. Vlada je izdala določbo, da smejo uradniki že homologirane konkordate razveljaviti. Vlada sme raztrgati pogodbo, sme uničiti z enim podpisom vse upe, načrte in pravice, ki jih je že priznala, z eno besedo: vlada sme delati na podlagi tega dekreta z vojnimi oškodovanci, kar hoče!

Dovolji se besed, sedaj naj govori v enem samem mogočnem dejanju vse ljudstvo, ki mu je vojna uničila domove! Po-

vedati moramo, ne eden, ne sto, tisoči, da hočemo vso pravico, ki nam pristaja po zakonu.

Proč z nevidnimi silami, ki nam kraje vojno odškodnino, proč z dekreti, ki uničujejo zakon o vojni škodi! Ljudstvo hoče vedeti enkrat za vselej, pri čem je. Nič več varanja, nič več obljub in ne sladkih besed, — dežela zahteva denar! In ta denar naj ne bo več v rokah mešetarških bank in okorne birokracije. — poveri naj se domačemu hipotečnemu zavodu goriške dežele, ki ga nadzorujejo domači deželni zastopniki.

Vojnim oškodovancem!

Da bo shod vojnih oškodovancev discipliniran in uspešen, zato pozivljamo vojne oškodovance, da se drže sledečih navodil:

1. Vojni oškodovanci iz Tolminskega, Kanalskega, Banjske planote in severnega dela goriške okolice naj se zberejo na **Katerinijevem trgu**, da odkorakajo v četverostopih na Telovadni trg. (Piazza Ginnastica za ljudskim vrtom).

2. Vojni oškodovanci iz Vipavske doline naj se zberejo na **Živinskem trgu**, da odkorakajo na to v sklenjenih vrstah na prostor, ki je določen za shod.

3. Oškodovanci iz južnega dela Goriške okolice, naj se zberejo na **senenem trgu**.

4. Vojni oškodovanci iz Brd, Podgorje in Pevme, zberite se pri soškem mostu (pri Fogariu).

Pozivljamo v prvi vrsti celokupni širši deželni odbor, da se korporativno udeleži protestnega shoda, da dokaže s svojo prisotnostjo enotno voljo izstradane, izkruvavljene, gospodarsko uničene dežele, ki je sita svečanih obljub iz najvišjih in najnižjih oblastvenih mest in ki se je odločila, da zahteva z najbolj resnim povdankom od vlade dejanja. Deželni odbor je najbolj poklican v to, da dokaže centrom vladi, da je vsa dežela brez razlike narodnostni in strank nezadovoljna z dodanašnjim reševanjem vprašanja vojne odškodnine in da zahteva od vlade, da ukine **nemudoma** vse odloke, ki so v protislovju in nesoglasju z vojnoodškodninskim zakonom, ter da se vlada in njeni zastopniki držijo **zakona**, ki ga je vlada sama izdala.

To je naša zadnja beseda! V nedeljo prikorakajo tisoči mož in fantov v Gorico, da izrečejo to besedo tako krepko, da bo njen grom odmeval v Rimu. Vas za vasjo, trume iz vseh občin naj privrejo v Gorico, ker bo govorilo ljudstvo naravnost vladi, kako naj spoštuje in izvrši zakon o vojnih škodah.

Kaj pa, če ta zadnja beseda, če ta silni krik ljudstva ne bo pomagal? Potem pograbimo za edino orožje, ki nam še ostane: Vsa dežela se dvigne v odprtem boju proti vladi. Imamo sredstva, da naučimo vlado spoštovati zakon. Vlada ne slutí, kako bo bruhnil na dan v enem hipu srd, ki se nabira že tri leta v srcih ogo-ljufanih vojnih oškodovancev.

Pozivljamo pred vsem župane, voditelje zadrug vojnih oškodovancev in stavbinskih zadrug, da neumorno agitirajo med ljudstvom, da se tega protestnega shoda udeleži v najobilnejšem številu. Župani in občinski sveti naj vkorakajo v Gorico na telovadni trg na čelu svojih občin.

Voditelji zadrug vojnih oškodovancev in stavbinskih zadrug naj zberejo vse svoje člane in naj vkorakajo na čelu svojih zadrug na prostor, kjer se bo vršilo manifestacijsko in protestno zborovanje.

Pozivljamo tudi vse župane, da se poimnoštevilo udeležijo tega prevažnega protestnega shoda.

Občine, zadruge vojnih oškodovancev, stavbene zadruge, Zveza slovenskih županstev, vse druge politične in gospodarske organizacije naj si priskrbijo tablice z napisi: Občina n. pr. Solkan; zadruga vojnih oškodovancev n. pr. Dol. Vrtoiba itd.

Vojni oškodovanci — vsi na noge! Pridite vsi iz hribov, iz Brd, Vipavske doline, Krasa in goriške okolice.

Primorsko ljudstvo naj v nedeljo 2. aprila dokaže krivičnim oblastnikom, da zna braniti v največji disciplini svojo čast in svoje pravice.

V nedeljo dne 2. aprila vsi na shod vojnih oškodovancev! Na plan!

lahko podpričajo vsi, ki so z menoj, če ni prišel že glas do teh zidov. Dvignili smo se torej, da nam pomorete, najzvestejšim in mestu, da ne propade. Govoril sem!

Brosadola je stal še vedno. Vseh oči so bile uprte vanj. Patrijarh ni trenil z očesom, nato je spregovoril:

»In kaj hočete, da storim, da vaš zlati studenec zopet oživi?«

»Naj zapovedo trgovcem, da zopet krenejo mesto čez Pontebo in Gorico na Čedad!«

»To je edini izhod«, je dejal patrijarh bolj kot sebi v pomislek. »Zapovedati jim ne bo mogoče. Govoriti moramo z njimi. Ali se ne nahajajo tu?«

»Pred vrati stojé. Prisilili smo jih, da so prišli z nami!«

»Naj vstopijo!« je zamahnil z roko patrijarh.

In vstopili so. Ljudje iz Cerklja, Oslince in vseh tistih podolinskih krajev, kjer so se pečali s kupčijo, Munihi, Močniki, Laharnarji, Peternelji in drugi. Obilo sveta so videli za takratne pojme, a še so plaho vrteli pokrivala v rokah in niso imeli besede pripravljene. Niso sedli, stali so za vrati. »Vi ste trgovci!« je vprašal patrijarh, ko jih je motril nekaj časa.

»Da«, je pokimal tisti izmed njih, ki je bil najbolj zmogen laščine in ki so mu vsi ostali že naprej naložili, naj govori.

»Kod vozite blago?«

»Čez Pontebo na Gorico, včasih tudi v Čedad.«

»Kako nespametno!« jih je skušal patrijarh. »Izbirate si daljšo in težavnejšo pot. Ali niste podobni zapravljevcu?«

Po občnem zboru Županske zveze.

Ker je bila ura kasna, se je moralo zborovanje zaključiti, tako da nisem mogel razviti svojih misli na tem prevažnem zborovanju. Naj mi bo dovoljeno, da zabeležim v »Straži« nekatere misli, ki sem se jih želel dotakniti v Gorici.

Občinski dolgovi. Na zborovanju se je razpravljalo o kočljivem vprašanju dolgov, v katere so zabredle naše po vojni prizadete občine. Predlagalo se je, naj bi se občine poslužile cenega kredita, ki ga nudi država. Poudarjalo se je, kako so furlanske občine zaprosile in prejele — vpoštevajoč številno razmerje obeh plemen v deželi — do 30krat več kredita kakor slovenske. Na nekaj pa smo popolnoma pozabili. Vlada je namreč izdala za Benečijo odlok, po katerem je prevzela ves dolg, ki so ga bile naredile občine v dveh zadnjih vojnih letih. Na ta način so si beneške občine znatno opomogle. Želimo je, da se ta odlok kratkoma raztegne tudi na Primorsko in naše občine bi se odlašile. Na žalost pa se ni pri nas prav nič storilo, da bi uklonili vlado, da bi raztegnila omenjeni odlok na naše občine. Županska zveza naj bi v družbi z drugimi organizacijami podvelja primerno akcijo, da se izpolni naša želja.

Podzveze. Potrebe so rodile župansko zvezo. Velikanske so njene naloge in vanjo stavimo še mnogo upov, ki ne morejo biti prazni, saj vemo, koliko je zveza že storila in se zavedamo njenih uspehov. Njene naloge se množijo teden za tednom in med najvažnejšimi nalogami je sedaj bramba naših avtonomij proti tistim činiteljem, ki nas hočejo oropati teh dobrih ustanov.

Zadnje čase se je pojavila potreba po popolniti organizacije Županske zveze. Skušnje nas uče, da obstajajo v raznih varstvih razne potrebe, da ne poslušimo vsi komisarjati enako; nemogoče je centrali, da bi dajala o vsakem vprašanju enotna navodila za vse župane. Zato je treba ustanoviti za vsako glavarstvo župansko podzvezo, ki izvoli svoj pododbor. Podzveze se bavijo z vprašanji, ki so svojska za dotični okraj; podzveza skrbi za enotno poslovanje vseh županstev dotičnega okraja in skrbi, da županstva enotno nastopajo napram glavarstvom. Tako bodo podzveze v veliko korist ljud-

»Podbeneška cesta je slaba«, je dejal tisti, ki je govoril v imenu vseh.

»Popravili jo bomo.«

»Polno roparjev je na nji«, je zopet ugovarjal plaho prejšnji glas.

»Poslali bomo vojakov in postavili stražo.«

Par trenutkov tihote, zopet se je oglašil uporni glas:

»Vseeno nam ne kaže.«

Patrijarhov glas se je dvignil in svečano zvenel: »Oproščam carino vsakogar, ki trži čez Čedad in ne ubira druge poti. To je največ, kar morem storiti.« Na to se je obrnil do pisarja: »Pišite pismo zanje in za vse njih sosede.«

Zopet je nastala tišina. Čedadci so se smehljaše gledali, trgovci so upirali oči drug v drugega.

»Ali ste zadovoljni? Kaj hočete še več?«

»Varno ni«, je povzel oni, ki je govoril za druge. »Ceste so polne roparjev. Vitezi ropajo. Čedajski mesarji ropajo. Če nam dajo vsa olajšanja, nam morajo prvo zagotoviti življenje.«

»Kdo je čul zadnje čase o ropih?« je vprašal patrijarh strogo.

»Še pred dvema dnevoma so onopali trgovca pri Čedadu. Golo življenje je o-tel in pribežal sem.«

»Kje je?« je vstal patrijarh.

»Zunaj je«, je dejal stari Jakob, ki ga ni bil naznanil.

»Vstopi naj!« je usekala ostra patrijarhova beseda, ki se je tresla od razburjenja.

(Dalje.)

Dan plačila.

Drugo jutro so se točno ob en četrt na deseto uró odprla velika temna vrata v obširno sobo sprejemnico v pritličju patrijarhovega dvorca. Na vratih se je pojavil mali stavec Jakob, ki je vodil za seboj trumo ljudi. Bili so Čedadci, ki so prišli k patrijarhu, da se pritožijo o svojem žalostnem stanju in se niso dali odgnati.

Njim na čelu je stopal Brosadola, ki je slovel po svojem bogastvu in po svojem jeziku; znal je nastopati, bil je znan gosposki, zato so ga jemali vedno in ob vsaki priliki s seboj. Imel je podbradek in se je držal dostojanstveno. Drugi je bil majčkani in okrogli Menaj, ki ni bil toliko znan po svoji trgovski spretnosti kot po svoji zbadljivosti; puščice pa je vedno spuščal previdno izza hrbta Brosadole, kamor se je vselej skrival, kot da prihaja glas iz nižine Brosadolovega trebuha. Tretji je bil dolgin Cargnelutti, ki je jec-ljal, dalje Barbiani, Rizzi, Cefis in drugi, vsi nekoliko preplašeni, ki so iskali z očmi postavu nekoga, ki ga ni bilo.

Raz stene so gledali grbi in velik križ križanega Kristusa, kateremu je neprestano vrela kri iz globokih ran čez gole ude. Na nasprotni strani je viselo par mečev prekrižanih, znamenje vitežkega duha patrijarhovega; orožje je bilo čisto in se je svetilo.

Sredi sobe je stala miza, ob stenah so stale čudne, izrezljane klopi z naslonjali. Tja jih je posedel stari Jakob in jim vjel, naj počakajo Brosadola je sedel na-

sproti Križanemu, ob njem je sedel Monaj.

Ko je vstopil patrijarh Ludovik della Torre pri desnih vratih zadaj, so se dvignili vsi in ga hoteli pozdraviti kar najpogostejše, kot se spodobi. Patrijarh je zamahnil z roko in pozdrav se je spremenil v nemi poklon. S patrijarhom je bil tudi stari kanonik in mlad klerik, ki je nosil papir in poro ter živo gledal po navzočih.

Patrijarh je sedel pod Križanega, nasproti Brosadoli, na njegovo desno je sedel kanonik, na levo pisar, ki je razpoložil pisanje po mizi.

Blagodušno je motrilo patrijarhovo oko Čedadce. Nato je spregovoril priljudno in ponovil pozdrav, izusten že pri vratih:

»Pozdravljeni meščani čedadski! Kaj vas je privedbo k nam? Poslušamo vas.«

Tedaj se je dvignil Brosadola, za hip mu je ušel nehote pogled na Križanega, priklonil se je in dejal:

»Prečastni! Ne bomo izgubljali besed ne časa. V težki nadlogi se obračamo do Njih mi udani podložniki, vselej zvesti in pokorni. Vaše mesto, prelepi Čedad, se je ponašalo med vsemi mesti, ni bilo uboštva v njem in s svojim bogastvom je služilo Bogu in patrijarhu. Od vseh strani so se stekali trgovci in nam donášali blagostanje. Podbeneška cesta je bila naš zlati studenec. Ta studenec pa je pred leti začel usihati in danes po bojih in nadlogah, ko smo vsi dotepni, da se oddahnemo, je skoraj popolnoma usahnil. Ni več trgovca v mesto, beda trka na vrata, to

stva in v veliko podporo komisarijatom in posameznim županstvom.

Centrala. Kar je srce za človekovo telo, to je centralno tajništvo za župansko zvezo. Odbor daje navodila, smernice itd. a pravo delo mora vršiti le tajništvo. Če to funkcionira, potem žup. zveza zares dela in je v resnici koristna ustanova. — Centralna pisarna v sedanji obliki je za prvi čas zadostna, sedaj pa, ko so naloge županske zveze narastle, potrebuje spopolnitve. Skrbeti je treba zato, da bodo iz

centranega tajništva izarevale vse iniciative in točno funkcionirale. V to svrhu je treba omisliti tajništvo z modernim aparatom. Predpogoj zato pa je pomnožitev osebja. To pa se ne da izpeljati brez velikih žrtv od strani županstev. Naše ljudstvo je šlo v volilni boj tudi za krepko župansko zvezo. Uverjen sem, da bo odbor, ki so vanj župani z enoglasno izvolitvijo postavili vse upanje, izvršil povsem častno svojo nalogo v veliko korist našega toli preskušane ljudstva. Šček.

Seja izrednega deželnega odbora.

V ponedeljek se je vršila v Gorici IV. seja širšega deželnega odbora. Predsednik dr. Pettarin je obvestil navzoče, da je vprašanje gospodarskega položaja učiteljsstva v bistvu že rešeno, a da žal ni moglo priti na današnji seja na dnevni red, ker je treba še rešiti nekatere formalnosti. Ni dvoma, da bomo o stvari razpravljali in sklepali na prihodnji seja 24. aprila.

Reforma kmetskega pouka.

Nato je prišlo v razpravo vprašanje kmetskih nadaljevalnih šol. Novost, katero uvaja deželni odbor v naš šolski sistem, obstaja v tem, da se hočejo ljudski šoli na deželi priklopiti kmetski nadaljevalni tečajji, odgovarjajoči obrtnim nadaljevalnim tečajem v mestu.

Poročevalec Ignacij Križman se je oglašil k besedi in izvajal:

V zadnji seja izvanrednega dež. odbora se je odkazal finančno - šolskemu odseku predlog o ustanovitvi kmetskih nadaljevalnih tečajev za šoli odraslo mladino na deželi. Finančno - šolski odsek je razmotrival to vprašanje ter predlaga izvanrednemu dež. odboru, da odobri:

1. ustanavljanje kmetskih nadaljevalnih tečajev in dovoli financiranje istih.
2. da odobri predloženi učni načrt, ter pravilnik kmetsko - nadaljevalnih šol in
3. da pooblašča dež. odbor, da predloži učni načrt in pravilnik višjemu pristojnemu šolskemu oblastvu v odobritev in izvršitev morebitnih sprememb kateri bi tu oblastnija priporočala oz. zahtevala.

V imenu združenih odsekov priporočam, da se sprejmo ti predlogi.

Kmetijsko - nadaljevalne šole so nujno potrebne.

Skrbeti moramo, da se kmetski naraščaj po možnosti obrača svojemu poklicu, ki hira in propada, kor mu čim dalje bolj zmanjkuje delavni in večjih rok.

Kmetiji je treba, da se je oprijema mladina z veseljem, s potrebnim umevanjem in s tega izvirajočim večjim zanimanjem.

To je naloga dežele in države, ker je v največjem njenem interesu, da se kmetski stan okrepi s pomočjo boljše vzgoje in izobrazbe.

Kmetijsko - nadaljevalne šole se morajo snovati povsod, kjer so podani za to potrebni pogoji, povsod kjer so za stvar vneti krajevni činitelji in za pouk usposobljeni učitelji.

Povsod tam je treba z zakonskimi določili pribegniti mladino, da se po dovršeni ljudski šoli nadalje vzgaja in izobražuje v vseh tistih predmetih, ki so važni in potrebni za praktični poklic kmetskega stanu. Znanje pridobljeno v ljudski šoli se v kmetijsko - nadaljevalni šoli popolnjuje in poglobi s kmetijsko - prirodno-znanjskim poukom.

Razentega se vzbija pri mladini zanimanje za nadaljevanje splošne in strokovne izobrazbe.

Ker mi ni potrebno naglašati, da so kmetijsko - nadaljevalne šole tudi velikega moralnega pomena za šoli odraslo mladino, se nadejam, da se sprejmo začetni predlogi soglasno v blagor kmetske mladine in dobrobit cele dežele.

Naš šolski program.

Besedo je povzel dr. Besednjak in izvajal: Mi se najbrž ne zavedamo še pomena in dalekosežnosti reforme, ki se danes sklepa v deželnem odboru. Mislim, da so kmetske nadaljevalne šole na goriškem rahel odmev tistega velikega prevrata, ki se vrši v šolskih sistemih današnje družbe. Vse revolucije zgodovine so poleg političnih in gospodarskih sprememb dale človeštvu nove sisteme šolstva. To se je zgodilo v dneh reformacije, v viharjih francoske revolucije in v prevratih leta 1848. Ruska revolucija je dala šolski kulturi našega časa silovit sunek. Proglasila je načelo, da se morajo vsi privilegiji izobrazbe vničiti in zahteva la šola, ki naj služi osamosvojitvi delovnega ljudstva, ne pa odhiti in vzgoji bodočih gospodarjev. Naše organizacije so si to zahtevo prisvojile in zahtevajo, naj bodo šole ne le po postavi in papirju, temveč tudi v resnici dostopne vsem brez razlike.

Današnja družba je organizirana tako, da loči že v desetem letu otroke proletarcev in revnih kmetov od otrok premožnih slojev. Sinovi imovitih družin gredo v gimnazijo in realko, reveži ostanejo v ljudski šoli. Ljudska šola postane v višjih razredih šola revežev. Naše načelo je, da se mora nuditi vsem otrokom našega ljudstva enaka priljubljenost izobraževanja. Do 14. leta mora uživati vsak otrok brez razlike enako izobrazbo.

Niže gimnazije in realke naj se odstranijo in ustanovi naj se enotna in splošna srednja šola za vso dečo našega ljudstva. Šele po 14. letu naj se izvrši ločitev. Merodajna naj bo nadarjenost in talent in ne denarnica starišev. Ideja enakopravnosti vseh otrok našega naroda je vodilo naše šolske politike.

Cilj je daljen, a mi ga ne bomo spustili iz oči.

Kmetske nadaljevalne šole pozdravljamo, ker diha duh našega programa. Z njimi se odstranjuje privilegij mestnega prebivalstva, ki je imelo doslej izključno pravico do strokovnih nadaljevalnih šol.

Kmetsko ljudstvo, to se pravi največji produktivni stan dežele, je bilo do današnjega dne brez svojih strokovnih šol, mesto je vladalo deželo. Ta krivica mora pasti, kajti naši kmečki fantje ne bodo več prenašali predpravice meščanstva.

Kmetsko ljudstvo je postalo zrelo in gre socialni enakopravnosti nasproti.

Druge načelo naše šolske politike je sledeče: mora se tako organizirati, da bo služil predvsem praktičnim potrebam življenja. Šola mora bistriti mladini pogled za pravilno opazovanje, umevanje in presojanje pojavov kulturnega in gospodarskega življenja. Šola mora vzrasti iz socialnih razmer ljudstva, odgovarjati mora njegovim življenjskim potrebam. Za to se mora učni program ljudskih šol v mestih in industrijskih krajih razlikovati od učnega programa ljudskih šol na deželi. Če naj bo šola sredstvo, ki žene naprej kulturno in gospodarsko življenje ljudstva, se mora prilagoditi posebnim razmeram, v katerih ljudstvo živi.

Danes ne obravnavamo vprašanja ljudskih šol. Toda kmetski - nadaljevalni tečajji služijo ideji, da naj odgovarja šola praktičnim potrebam življenja. Zato jih pozdravljamo.

Uverjen sem, da je naša reforma pričetek preosnove. Kdor se loti velike šolske reforme na enem kraju, ga potegne razvoj za soboj, da se mora pečati s šolskim problemom v vsaj njegovi obsežnosti. Če hočemo izvesti po celi deželi kmetske nadaljevalne šole, moramo n. pr. nujno reformirati vzgojo in izobrazbo našega učiteljsstva.

Reforma podeželnega pouka nosi v sebi reformo obstoječih učiteljskih. Če se lotimo preosnove našega šolskega sistema tudi v malem, se ne bomo mogli trajno ubraniti dalekosežnejšim reformam.

Če deželno avtonomijo ohranimo in izpopolnimo, lahko izvedemo najmodernejši šolski program. Če nam avtonomijo vničijo, bodo vničeni vsi naši načrti. Kdor je proti deželni avtonomiji je proti kulturnemu napredku našega ljudstva.

Nato je deželni odbor razpravljaj o zakonskem načrtu, s katerim se deloma izpreminja cestni zakon iz l. 1894. in se raztegne njega veljavo na politične okraje Idrija, Postojna in Trbič. Najvišja meja cestnih naklad na deželni dac na vino in mošč se določa na 200%. Vse morebitne naklade na ta dac ne smejo presegati 1000% državnega davka. Predlog enoglasno sprejet. — Sledi razprava o zakonskem načrtu, ki določa, da morajo vse zavarovalnice proti požarnim škodam plačevati letno prispevek 10% od premij zavarovalcev, ki imajo posestva in druge vrednosti v deželi, v fond za požarne brambe goriške dežele. Tudi ta načrt je zbor soglasno odobril. — Nato sta prišla na dnevni red dva načrta za krajevni dekret, tičoča se mesta Gorice. V prvem se potrjuje obračun za leto 1921. V razpravi razvija posl. dr. Tuma misel, da kljub velikim stroškom mesta, nima še Gorica ne vodovoda in ne kanalizacije. Pozivlja novo večino mestnega sveta, da izvrši te pereče naloge. Senator Bombig se zahvali predgovorniku, da mu je dal priliko, pri-

vesti luči v te velike probleme goriškega mesta. Opozarja, da so v trudapolnem delu bile premagane vse ovire in nasprotstva lastnikov vodnih pravic v Vipavski dolini in da načrt za vodovod iz Hublja in načrt za kanalizacijo čakata na izvršitev.

Mesto Tržič za avtonomijo.

PORAZ BONAVIE.

V četrtek popoldne se je vršila v Tržiču seja občinskega sveta. V tem mestu je župan dež. odbornik Bonavia, ki se je bil izrazil v deželnem odboru proti avtonomiji.

Prebivalstvo Tržiča z njegovim zahtevanjem ni prav nič zadovoljno. Furlani zahtevajo deželno avtonomijo in nočejo nič slišati o protiautonomičnem govorjenju gospoda Bonavie. Socialistični člani tržiškega občinskega sveta, združeni s pristaši ital. ljudske stranke so pretekli četrtek temeljito obračunali s svojim protiautonomičnem županom in deželnim odbornikom. V seja občinskega sveta so nenađoma napadli Bonavio in zahtevali, naj se mestni zastop izreče za avtonomijo. Predlagali so torej, naj občinski svet pristoni k ločutemu svojemu načelniku. Naskok je prišel tako nepričakovano in tako naglo, da se je polastila Bonavie in njegovih fašistovskih prijateljev velikanska zmeda. Preplašeni in zmešani so se začeli loviti, iskajoč izhod iz stiske. Padli so na misel, naj se sklep zavleče in predlagali, naj se izroči vprašanje avtonomije posebnemu odseku. S tem so hoteli pridobiti čas in se pripraviti na prihodnjo seja. Ta maneuver se jim ni posrečil, kajti opozicija se je postavila v bran in zahtevala, naj se o avtonomiji takoj sklepa, ker je stvar jasna in je ni treba šele proučevati v odsekih. Bonavia je dal predlog na

— Drugi načrt za dekret pooblašča občino mesta Gorice, da pobira v občinsko blagajno dajatev od vseh prenosov nepremičnin, ki se nahajajo na mestnem ozemlju. Oba predloga je zbor soglasno odobril.

glasovanje in pozval vse občinske svetovalec, ki se z njimi strinjajo, naj obsede na svojih mestih. Tedaj je padel na protiautonomičnega Bonavio udarec, ki ga je popolnoma porazil. Raz svojih sedežev se je vzdignila večina občinskih očetov. Proti Bonaviji niso glasovali le socialisti in pristaši ljudske stranke, temveč tudi del njegovih somišljenikov. Občinstvo, ki je polnilo vse galerije, je začelo gromovito plaskati. Fašistovski privrženci župana so psovali avtonomiste na vse grle: »Sovražniki domovine! Avstrijakanti! Rušitelji Italije!« Nastalo je grozno vpitje, zmerjanje, prerekanje, ropotanje, da se je človeku delalo črno pred očmi. Ko so Bonavia in njegovi drugi spoznali mnenje občinskega sveta in galerije, so spustili jambor in odjadrali iz dvorane. Seja je postala nesklepčna in se je sama zaključila.

Poraz, ki je doletel Bonavio, je strahovit in mož bi moral odstopiti. Udarec pa ni zadel le Bonavie in fašistev, temveč vse kapitalistično ozadje, ki se je posluževalo Bonavie v boju proti avtonomiji. Najbolj pekoča pa je klobuta za generalnega civilnega komisarja Mosconija, največjega sovražnika naše deželne avtonomije.

Dogodek v Tržiču je zopetni dokaz, da je furlansko ljudstvo za ohranitev naše samouprave in da smatra vse Bonavie, Mosconija in fašistovske kričarje za svoje sovražnike.

Vestnik Kmetsko-delavske zveze.

Kmetsko-delavska zveza je priredila odločnejše, da se borba za avtonomijo izvede v korist vsega delavnega ljudstva naše dežele.

2) Vse delavno ljudstvo na Primorskem uvideva veliko korist, ki jo bo imela vsa dežela od izrabljanja vodnih sil na Goriškem. Zato pozivlja deželni odbor, da se z vsemi sredstvi in odločno bari pri osrednji vladi, da dobi koncesijo za izrabljanje vodnih sil dežela v svoje roke in izjavlja, da hoče podpirati deželni odbor proti kapitalističnim podjetjem, ki se tudi borijo za to koncesijo. Delavno ljudstvo na Primorskem je dovoljno socialno zrelo, da se ne bo pustilo pri tako važnem gospodarskem gradjetju izkoriščati in zaslužiti po par tujih kapitalistih.

3) Sprejete so se tudi resolucije, v katerih se z največjim zadovoljstvom pozdravlja organiziranje delavnega ljudstva v Kmetsko delavski zvezi, kakor tudi ustanovitev samostojnega političnega društva za Goriško, Notranjsko in Koroško.

4) Na shodih v Št. Petru in v Matejnjavsi se je sklenila resolucija, v kateri se pozdravlja zveza slovenskih županstev in pozivlja vse župane, da se včlanijo v tej prevažni organizaciji.

Na vseh shodih na Notranjskem so se sprejele sledeče resolucije:

1) Kmetje in delavci na Primorskem smatrajo občinsko, deželno in šolsko avtonomijo za najvažnejšo borbena sredstvo za zboljšanje svojega gospodarskega in socialnega položaja. Zato najodločnejše zahteva, da se ohrani avtonomija naše dežele. Izjavljajo tudi, da so odločno boriti se z vsemi sredstvi in naj-

Delo naših poslancev.

Poslanec dr. Podgornik je predložil skupno z dr. Wilfanom sledečo resolucijo: »Zbornica poziva vlado, da izda potrebne odredbe, po katerih se bo slovensko prebivalstvo lahko posluževalo svojega jezika v občevanju z državnimi oblastvi, tako pisмено kakor ustmeno; da morajo biti uradni spisi, naslovljeni na slovanske stranke, pisani v njihovem jeziku in da morajo uradi? in ne na stroške stranke.

Pridružil se je opazkam poslancev Degasperija in Tinzla o pogreških vladne uprave v novih pokrajinah in se priporočil, da bi se rabi slovanskih jezikov dala najširša svoboda. Pridržil si je pravico, da bo razložil pri razpravi drugih proračunov najglavnejše probleme Julijske Krajine in izjavil, da bo glasoval proti sedanjemu proračunu, ker so ostale vse dosedanje obljube neizpolnjene. Opozarja vlado, da je izpolnitev želj slovanskega prebivalstva predpogoj za tako zaželjeno pomirjenje duhov v novih pokrajinah.

Nanfestirajte v nedeljo dne 2. aprila za svoje pravice. Na lisoče naj vas bo!

Notar Ignacij Gruntar.

V soboto 25. t. m. je umrl v Ljubljani velik narodnjak, znani Gregorčičev mecen notar Ignacij Gruntar, star 77 let. — Rodil se je 17. dec. 1844. v Kobaridu kot sin kmetskih starišev. Gimnazijo je dovršil v Gorici, vseučiliški studij pa na Dunaju, nakar je služboval kot notarski kandidat v Gorici in v Tolminu. Samostojno pisarno je otvoril v Kobaridu, odkoder se je preselil v Logatec in od tam v Ribnico, kjer je ostal do leta 1914, ko je opustil notarijat ter se preselil v Ljubljano. — Notar Gruntar je v našem javnem življenju znana oseba — Gregorčičevo ime je precej tesno zvezano z njegovim imenom. — Bila sta si dobra prijatelja še na gimnaziji. Gregorčič mu je bil posvetil pesem »V slovo in naročilo«.

Leta 1882. (40-letnica) je bil založil Gregorčičev prvi zvezek »Poezija«, ki so bile eden največjih dogodkov v naši književnosti. Tudi Gregorčičevo »V obrambo« na napade je bil izdal Gruntar v posebni knjižici, po smrti pa Burgerjev življenjepis Gregorčiča. Izidor Cankar je bil priobčil Gregorčičeva pisma Gruntarju. Tudi drugače je imel Gruntar obilo zaslug, ki mu jih Bog poplačaj. Preostalih naše sožalje. N. v m. p.!

ZALOGE mlinov in tvornic testenin

G. B. Storti - Videm (Udine)

Zastopnik: G. SARTORI

Gorica - Via Vogel 16-18 - Gorica

OBVESTILO.

Naznanjam slavnemu občinstvu, da sem zopet otvoril svojo krojaško delavnico na Korni (Piazza Edm. de Amicis) šte. 8, II. nadstr.

Priporočam se čč. cui-ovšč. ni in slavnemu občinstvu za obilen obisk. — Ivan Seifec.

Zobozdravniški Atelje Robert Berka

Via Dante 4 - GORICA - Via Dante 4

Mnogoletni asistent pri prezanem Zobozdravniku Dr. PIKLU v Gorici.

SPREJEMAM od 9—12 in od 2—6.

Podružnica tržaške zadruga delavcev za majoliko in izdelovanje podov

reg. zadruga s o. z.
GORICA TRST
Via Garibaldi 20 Via dell'Olmo 6
MONFALCONE, Via Friuli 401.

Zaloga in delavnica peči in kaminov v barvani majoliki, oblike in risbe po najmodernejših načrtih prvovrstnih tovarov. Lastna tovarna štedilnikov (Sparherde) v majoliki za kurjavo na oglje ali pa na plin. Načrti kuhinj za restavracije.

Izbe-a plošč iz majolike za stene, kuhinje, kopalji, stranišča, veže, stopnice. Keramične plošče za podove v barvah in v najmodernejših risbah.

Se prevzame tudi samo postavljenje štedilnikov, preoblečenje z majoliko, obnova podov in poprave.

Ta dela izvršujejo izvežbani delavci po brezkonkurenčnih cenah. — Sprejemajo se dela na deželo.

ŽUPANSTVO TOLMIN razglša:

Ker mora tukajšnji občinski urad postaviti imenik onih sem pristojnih oseb, ki postanejo v smislu senžermenske mirovne pogodbe polnim pravom italijanski državljani, pozivajo se vse one osebe, ki so pristojne v občino Tolmin in ki biva-jo izven te občine, da predložijo tukajšnjemu občinskemu uradu družinske liste izstavljenе od občinskega urada (županskega) one občine kjer sedaj bivajo, in sicer najpozneje do 15. aprila t. l.

Za župana:
Ivan Mrak.

ANTON TERPIN in Comp. nova zaloga manufakturnega blaga

v Gorici, Via Rastello št 10

se priporoča slav. občinstvu v mestu in na deželi za mnogobojen obisk.

Cene konkurenčne.

Na drobno! Na debelo!

Zadružna zveza

(prej Goriška zveza v Gorici)

vpisana zadruga z omejeno zavezo

je osrednja organizacija vseh goriških zadrug.

Pisarna v Gorici

Corso Verdi št. 32, I. nadstropje.

Uraduje ob delavnikih od 8. do 12. predpolne in od 2. do 4. popoldne. Ob sobotah in dnevih pred prazniki je urad popoldne zaprt.

FOTOGRAF ADOLF TREBŠE se bo nastanil začetkom aprila v domačej vasi. Srpenici pri Bovcu.

Izdela bo vse v to stroko spadajoča dela, odgovarjal bo tudi pozivom c. občinstva na dom.

MLEKA 2—300 LITROV dnevno se odda. — Naslov pove uprava lista.

Na prodaj je zemljišče za stavbo z vodnjakom, v Via dei Gelsi št. 14. — Za informacije se oglašiti: ulica XX Settembre št. 13.

Velikonočne razglednice

v veliki izberbi
na debelo — na drobno

ima v zalogi
Knjigarna Katol. tisk. društva
GORICA, Via Carducci 2.

ZEMLJIŠČE NA PRODAJ: v Gorici 550 m² za 7.200 Lir, v Orehovljah 7.200 m² za 4000 Lir. Naslov pove uprava »Goriške Straže«.

Učenka s primerno šolsko izobrazbo, zdrava, poštenih starišev, z veseljem do trgovine se sprejme v manufakturni trgovini Vinko Šket, II. Bistrica.

Dr. A. Grusovin

specialist za kožne in spolne bolezni ter negovanje kože.

Sprejema od 9—11 in od 3—5 ure.
Gorica (Piazza grande) Travnik hiša Paternoll.

Ženitna ponudba, 33-letni gospod, samostojen gospodar, veleposestnik, edini in brez starišev, želi znanja v svrhu takojšnje ženitve s skrbnim, dobrosrčnim dekletom ali vdovo s premoženjem, po možnosti trgovko iz dežele ali iz mesta. — Ponudbe le s pravim naslovom in s sliko pod: »Resnost« na upravo lista.

REDNI OBČNI ZBOR

Kmečke hranilnice in posojilnice v Komnu reg. zadruge z neomej. zavezo bode dne 9. aprila 1922 v Komnu v župnišču ob 4. uri pop. z dnevnim redom:
1. Poročilo načelstva in nadzorstva.
2. Potrditev letnega računa 1921.
3. Volitev načelstva in nadzorstva.
4. Slučajnosti.

Načelstvo.

Gostilno sprejme v najem. Kdo, pove uprava »Goriške Straže«.

Štev. 439.

Županstvo občine Dornberg naznanja, da je od 22. marca 1922 naprej skozi en mesec v občinskem uradu upogled razpoložen imenik oseb, ki so na podlagi člena 70 in 71 san-germanske mirovne pogodbe pridobile italijansko državljanstvo in so v tuk. občini pristojni, in to ne samo radi javne službe.

V gori omenjenem roku je tedaj predložiti morebitne zahteve za vpis v slučaju upustitve ali za izbris radi neopravičenega vpisa. V prvem slučaju je priložiti zahtevi družinski list.

Župan: Franc Rojic.

Prodajalka izvežbana v manufakturni stroki, z dobrimi referencami zdrava ter poštena se sprejme v manufakturni trgovini Vinko Šket, II. Bistrica.

Nevasie pozor!

Na domačo
tvrdo

Nevasie pozori!

Andrej Maurič

GORICA ul. Carducci št. 11 (prej GOSPOSKA ul.)

Velika zaloga manufakturnega blaga, volne, žime, bombaža, zmeti. —

Ravno došla velika množina moškega in ženskega sukna, in raznovrstnega perila, kakor tudi svile.

Postrežba točna in solidna!

ZALOGA DELAVNICA

MRAMORJA IZ KARARE

zaloga cementa - stavbenega matejiala.

Mila COLINA - Gorica - Corso Vitt. Em. št. 89.

Teod. Hribar (nasl.) - Gorica

Corso Verdi 32 (hiša Centr. Posojilnica)

Velika zaloga češkega platna iz znane tovarne Regenkart & Rymann, vsakovrstno blago za poročence, kakor tudi velika izhira moškega in ženskega sukna.

Blago solidno!

Cene zmerne!

Josip Kerševani

mehanič in puškar

v Gorici, Stolni trg 9, desno.

Zaloga raznih šivalnih in kmetijskih strojev, dvokoles, pušk in samokresov, ter vsih posameznih delov, spadajočih v mehanično in puškarsko stroko. Strokovni, brezplačen pouk v umetnem vezanju in krpanju.

Lastna delavnica in popravilnica, Stolni trg 5, Poniklanje in lakiranje v vsaki barvi.

Priporočam vsakemu Original Mundlos šivalne stroje, ker so najbolj zanesljivi, za te jamčim 15 let.

„ADRIA“ PIVO

je najboljšje

Zaloga za Gorico in deželo

Franc Barzellini - Gorica

Via Silvio Pellico 10 (blizo Korna),

BRUNO SAUNIG - GORICA

Via Carducci 3 — Telefon št. 162 — Via Carducci 3

Usnje

Čevljarske in sedlarske potrebšćine vrvi

Tržaški biči, bičevniki Pasovi

Glavno zastopstvo Cavalier-Drema.

Sveče

Kadila

Vosek

Nakupuje čebelni vosek po dnevnih cenah.

Knjigarna Kat. Tisk. Društva

Gorica, Via Carducci 2.

NA DEBELO!

Šoski zvezki

(Spisovnice lepopisnice)

Risanke,

Pisemski papir

(v veliki izberbi)

Papir uradni, trgovski ovojni itd.

Cigaretni papir

Excelsior, Abadie, Oleschan Union za večje množine poseben popust.

Cene konkurenčne

Knjigarna Katol. Tisk. Društva

Gorica, Montova hiša.

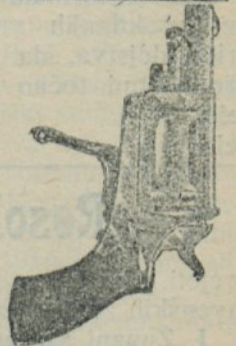
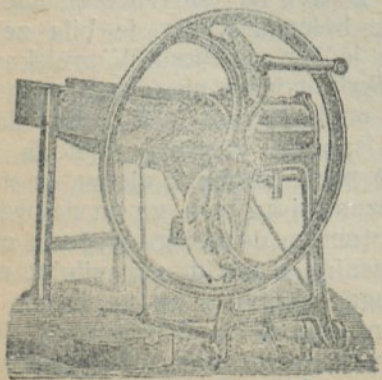
M. BREZIGAR in SIN

GORICA, Via Carducci

nek. Gospodska ulica št. 19 v dvorišču.

Velika zaloga vsakovrstnega kmetijskega orodja in obračljivih plugav.

Konkurenčne cene — Prodaja tudi na obroke.

Dopisi.

— **Ravne pri Cerknem.** Pri nas se je težko ponesrečil Janez Stucin, posestnik. Dne 17. tm. je na svojem zemljišču obdeloval neko nad 4 m visoko skalo. Bil je ravno vrhu skale, ko se je del te ulomil in padel je s kamnom vsed 4 m visoko v grdo grapo. Zlomil si je levo stegno in spahnil desno nogo v členu, levo roko v ramenu. Tudi na glavi se je težko poškodoval. Nesreča res nikoli ne počiva.

— **Dornberg.** Ne samo zadovoljili, naravnost presenetili so nas igralci »Slov. čitalnice« z njih izvajanjem drame »Mati«. Za podoželske odre je igra skoro pretežka, ker zahteva dobre pogovitve. A naši igralci so razumevali svoje vloge. Želi so zato zasluženo pohvalo. Nimam namena, da bi ocenjeval posamezne osebe. Mislim, da sem povedal dovolj. Na račun občinstva pa moram priznati, da si mora društvo vsaj polovico občinstva šele vzgojiti za take predstave. Slišali smo tudi Tržačane. Zapeli so, a so bili ponovno pozvani na oder. Občinstvo jih je burno akklamiralo. Pa so tudi zaslužili! Domači pevci so tudi pokazali svojo staro moč. Na oljčno nedeljo se drama ponovi. Udeleženec.

Vojaško službovanje

Če ti važni zadevi prinaša »Edinost« par važnih vrstic, ki jih priobčujemo.

Vojaško službovanje traja dve leti. Vsi naborniki, ki bodo svoj čas spoznani za sposobne, bodo morali to dobo odslužiti. Popolnoma oproščen ne more biti nihče. Le v naslednjih slučajih je nabornik — oziroma njegovi stariši upravičen prositi za skrajšanje vojaškega službovanja in sicer:

1. sin očeta, ki je star 65 let ali pa je vsled stalne in neozdravljive bolezni ali vsled fizičnih poškodb nesposoben za vsako koristno delo;
2. sin očeta v enakem položaju, ako nima oče drugega nad 16 let starega sina;
3. sin-edinec matere-vdove;
4. prvorojenec matere-vdove, ki nima drugega drugega nad 16 let starega sina;
5. vnuk-edinec deda, ki je stopil v 70. leto, ali pa nima živih sinov;
6. vnuk-edinec babice-vdove, ki nima živih sinov;
7. prvorojenec izmed sirot brez očeta in matere, ki nima drugega nad 16 let starega brata;
8. brat-edinec sester-sirot brez očeta in matere, naj bodo sestre neomožene ali vdove, ki nimajo nad 16 let starih sinov;
9. a) Zadnji izmed sirot po očetu in materi, katerega brat je stalno in neozdravljivo bolan ali tako pohabljen, da je nesposoben za vsako koristno delo;
- b) ali se imajo ostali bratje vsled stalnih in neozdravljivih bolezni ali fizičnih poškodb smatrati, kakor da bi ne bili v družini;
- c) ali pa ako so bili po civilnem zakonu proglašeni za odsotne (izgubljene) ali d) ako so za dobo 12 let, računajoč od dneva ugotovitve pravice nabornikove do skrajšanja vojaškega službovanja dalje, zaprti.

Naborniki predložijo prošnje naborni komisiji, seveda podprte z vsemi potrebnimi listinami. Zakon predvideva samo za gori navedene slučaje. Podajamo tu kratka navodila za sestavo prošnje. V vseh primerih, kjer je dokazati, da je nabornik sin, vnuk ali brat-edinec, se mora priložiti prošnji izvleček iz matrik župnega urada, s katerim se to svojstvo dokazuje. Prošnja mora biti potrjena od občine.

V primerih, kjer se gre za dokaz nesposobnosti očetove za vsako koristno delo, se ima priložiti zdravniško priporočilo ter je v prošnji prositi: 1) za vojaško zdravniško preiskavo a) na področju izjave vojaške zdravniške komisije za skrajšanje vojaškega službovanja. Tudi v tem primeru je treba potrdila od občine.

Dijakom-visokošolcem je dovoljeno na podlagi priporočila zaprositi za odlog službovanja do 26. leta. Morajo pa biti vpisani v kakem italijanskem strelskem društvu in se morajo na vsak način predložiti naborni komisiji. Onim dijakom, ki imajo dovršiti n. pr. zadnje leto kake srednje šole, se od strani vlade nudijo iste pogodnosti. Seveda pa samo do položitve zrelostnega izpita. Oni dijaki, ki obiskujejo kako šolo v inozemstvu, se morajo javiti pri najbližjem konzulatu, ki jim bo dal potrebna navodila. Na vsak način pa naj bodo pisмено potrdila o prijavi. Naborniki se bodo najbrže vršili pri dotičnih konzulatih. Dijaki, ki študirajo v inozemstvu, si morajo preskrbeti od vnanjega ministrstva v Rimu potrdilo, da je ona šola, ki jo obiskujejo, enakovredna kakšni italijanski univerzi.

Notranjsko.

n. **Notranjem.** Od več strani na Notranjskem je bila izražena želja, da bi naš list začel s posebno rubriko: »Notranjsko«, v kateri bi prinašali vesti iz onih krajev, s tem da bi se list tudi razširil. Rade volje storimo to, samo prosimo cenjene dopisnike, da nam o vseh važnih dogodkih tudi redno poročajo, le tako bomo mogli stalno vstrezati želji.

n. »Mica«. Pa ne Kovačeva, ampak ona laškega učitelja, ki poučuje otroke italijanščino v nekem kraju na Notranjskem. V šoli je vprašal učence, kako se reče po slovensko »la tavolo«. Otroci so mu napisali: miza. Učitelj je seveda braj: mica in ponovljal besedo, ki se je glasila v ušesih slovenskih otrok komično: »Mica, Mica...« Otroci so se seveda krohotali. Učitelj se je pritožil pri učiteljici, da se mu otroci nespodobno vedejo; ta je preiskala zadevo in se je morala ubogi »Mici« tudi sama smejeti.

— **Iz Idrije.** (25 letnica dekliške Marijine družbe). Na Marijin praznik 25. marca je praznovala naša dekliška Marijina družba petindvajsetletnico. Ta dan leta 1897 je bila ustanovljena. V cerkvi je pel njeni zbor Pogačnikovo maša za 4 ženske glasove, imel popoldne slovesen shod, na večer pa veselica v Didičevi dvorani. Iz slavnostnega govora smo doznali, da ima sedaj družba 240 članov, od nje-nega začetka do danes pa je bilo sprejetih 624. V tej dobi se jih je 154 poročilo, 7 šlo v samostan, 72 umrlo, a 126 je bilo izključenih. Kako strogo se ravna, nam dokazuje veliko število kot nevrednih spoznanjih. Družba ima svojo zastavo, lep mo gočen harmonij, lastno knjižnico s 324 deli, šivalni stroj v društvenih prostorih, na katerem se mlade članice vadijo v ročnih delih. Deluje družba v 8 odsekih da lahko vsaka razvije svoje moči v oni stroki, do katere ima največ sposobnosti in veščaja. Leta 1900 je šlo 9 članic s slovenskimi romarji v Rim, a leta 1912 pa se je 8 družvenic podalo na Dunaj k euharističnem shodu. Skupnih izletov je bilo več, imele so predavanja v svojih prostorih, nastopile vsako leto pri raznih veselicah, na katerih so bile igre, petje, deklamacije, prizori, žive slike itd. Sploh s ponosom gleda družba na svoje delovanje, posebno še v vojni dobi, ko je bilo treba toliko preskrbeti za ranjence. Kako priljubljene so njene predstave, je ravno ta večer pokazal, ko je bila prostorna dvorana napolnena in veranda zasedena, in se je ves program točno izvršil. Močen zbor je zapel Vodopivčevo »Zgubljeni cvet« in igra »Dekle za vse« je vzbudilo mnogo smeha.

Vseh 25 let vodi družbo katehet Fr. Oswald. Sredi vspeveda mu je poklonila družba častno diplomu, katero je naslikal domač umetnik. Voditelj se je v šaljivem govoru zahvalil za priznanje. Nikoli ni bil v družbo sprejet, vendar je bil v družbi 25 let. Dolga doba je prinesla marsikaj grenkega, a še več veselega in tolažilnega in če pogledamo nazaj, lahko rečemo, da trud ni bil zastonj.

Naj družba še ostane, deluje in cvete do svoje 50 letnice!

»Naša založba« v Trstu naznanja, da je že izšla prva njena knjiga, Pregled romani »Plebanus Joannes«, ki se dobi po vseh slov. knjigarnah. Drugi teden izidejo tudi Bevkove novele »Faraon«, lepo z barvanimi vinjetami opremljene. V tisku je že tretja knjiga, ki izide v začetku maja.

Politika.

— **Ministrski predsednik za vzpostavo miru v državi.** Ministrski predsednik, je obširno govoril o sedanjem prenapetem razmerju med raznimi strankami. Izjavil je, da je izdal varnostnim organom natančne odredbe, da bodo pazili na to, da se zakon ne bo kršil in da ne bodo mogli več posamezniki omejevati svobode svojih so državljanov. Zakon je za vse enak in ga morajo vsi enako spoštovati. Proti organom, ki ne bodo točno izvrševali svojih dolžnosti, bo postopal z največjo strogostjo. Nato je bil stavljen na glasovanje predlog sen. Rote, ki izreka vladi zaupanje. Senat je ta predlog sprejel, nakar je bila seja zaključena.

— **Izpopolnitev alijance med Jugoslavijo in Čehoslovasko.** Listi poročajo, da se bo alijanca, sklenjena med Jugoslavijo in Čehoslovasko, izpopolnila in podaljšala za 10 let. Tozadevna pogajanja se uvedo takoj po genovski konferenci v Beogradu in se zaključijo v Pragi. K zaključnim pogajanjem v Pragi pride tudi jugoslovanski ministrski predsednik Nikola Pašić.

— **Priključitev Vilne k Poljski.** Delegati desnice vilnske skupščine, ki so se do sedaj branili podpisati pogodbo o pri-

ključitvi Vilne k Poljski, so včeraj sporečili ministrskemu predsedniku, da so pripravljene podpisati to pogodbo pod pogojem, da se vključi v besedilo tudi izjava, da bo Poljska vlada predložila ustavo po želji prebivalstva Vilne.

— **Oškodovina Nemčije Poljski.** Konstituiralo se je razsodišče, ki bo v smislu 312. člena versailleske mirovne pogodbe razsojalo glede dohodkov iz delavskega zavarovanja, ki jih mora odstopiti Nemčija Poljski.

— **Bela Kun zblaznel?** Došla je vest iz Moskve, da je Bela Kun zblaznel. Ko se je povrnil svojčas Bela Kun iz Berolina v Moskvo, ga je sprejela sovjetska vlada z velikimi častmi in ga imenovala za političnega komisarja v vojski. Svoj položaj pa je porabil Bela Kun za to, da je dal tekom enega tedna sumarično postreliti 7000 vojakov v enem samem okraju.

— **Pritisk na Turčijo.** Zunanji ministri Anglije, Francije in Italije skušajo pregovoriti Turčijo, da bi sklenila premirje z Grško, zakar bodo prisilili to poslednjo, da izprazni Smirno. Jutri bodo ministri razpravljali o Traciji.

— **Turki nočejo sprejeti premirja.** Kakor se zagotavlja, niso Turki nič kaj pripravljene sprejeti predlog o premirju ter se napravljajo, da zapuste Pariz. Turki so baje izjavili, da sprejmejo premirje edino pod pogojem, da Grki izpraznijo Malo Azijo ter jim vernejo Tracijo.

— **Vodstvo popolarov proti zvezam z drugimi strankami.** Vodstvo popolarov je opozorilo odbore sekcije, da se morajo o priliki popolnih volitev ali pri izjemnih obnovitvah občinskih svetov strogo držati smernic določenih na kongresu v Benetkah, in je sklenilo razpustiti sekcijo v Tortoni radi kršitve discipline. Ravnotako je vodstvo nastopilo proti volilni zvezi popolarov s socialisti v Kremoni.

— **Konec albanske vstaje.** — **Proglas albanske vlade.** »Albanske vladne čete so končno potolčke vstaje po vseh krajih. Celokupna albanska vlada se sedaj zopet nahaja v Tirani. Njen predsednik Ahmed beg je izdal na albanski narod proglas, v katerem poziva vse Albance k miru in redu in opozarja na težko prestane dni ter na nevarnost, v kateri se domovina nahaja.

— **Pet fašistov je bilo prestopilo jug. mejo pri Reki.** Aretirali so jih in prepeljali v zagrebške zapore.

— **Mosconi poroča v ministrskem svetu o splošnem položaju v Juljski Krajini.** Dne 27. so imeli ministri pod predsedništvom Facte sestanek, kjer je generalni civilni komisar Mosconi poročal o splošnem položaju Juljske Krajine s političnega, pravnega in gospodarskega stališča. Navzoči so bili vsi ministri razen Schanzerja. Sestanek je trajal skoro eno uro in ministri so pazno sledili izvajanjem Mosconijevim.

— **Fašistovska zveza v Florenci je radi nepokorščine razpuščena.**

— **Ameriške čete ob Renu.** »New York Tribune« poroča, da bo po odhodu glavnega dela ameriških čet ostalo ob Renu le nekoliko oddelkov, ki bodo imeli samo nalogo, da zaključijo razne posle upravnega narave. Čim končajo to svojo nalogo, bodo tudi te čete zapustile Eyrupo.

— **Karel Habsburg bi se hotel preseliti z Madejre na otok Wight.** Madžarska brzojavna agencija javlja, da je Karel Habsburg prosil angleško vlado, naj bi mu dovolila, da se nastani na otoku Wightu. Z ozirom na to vest javljajo dunajski listi, da pripravljajo Madžari nov Karlov puč. V ta namen da se že zbirajo madžarske tolpe ob avstrijski meji.

Domače novice.

LISTNICA UPRAVE.

Naročniki, ki so plačali naročnino le za prvo četrtletje, naj isto nemudoma obnovijo — sicer jim list ustavimo s prih. številko.

+ »Zveza slovenskih županstev v Gorici« je imela v četrtek dne 23. marca svoj redni občni zbor, ki se ga je udeležilo vkljub skrajno neugodnemu vremenu naravnost imponujoče število občinskih zastopnikov. Razen okraja Trbiž so bili zastopani vsi sodni okraji, nekateri skoro polnoštevilno. Izvoljeni so bili v odbor sledeči gg.: predsednik: Mikuz Anton, župan, Sv. Lucija; podpredsednik Kovač Ignacij, župan, Aidovščina. Odborniki: Mohorčič Ludvik, župan, Sežana; Žigon Josip, župan, Komen; Mihelič Ivan, podžupan, Bovec; Mervic Franc, župan, Št. Peter; Kutin Franc, župan, Postojna. Namestniki: Bavdaž Kristijan, župan, Kanal; Rejc Anton, župan, Sebelje; Škerk Josip, župan, Sempolaj. Razsodniki: Čibej Edmund, župan, Lokavec; Juretič Anton, župan, Kobarid; dr. Gruntar Rudolf; župan, Cerčno; Peric Josip, župan, Vojšćica; Hrast Simon, župan, Livek; pregledovalci računov: Dršot Franc, župan, Renče; Reščič Josip, župan, Štandrež; Sever Ivan, župan, Rihemberg. Volitvam je sledilo predavanje g. dr. Bobiča o predmetu: Občina in občinska autonomija. Predavanje je bilo aktualno in velezanimivo in vsa županstva bi bila g. predavatelju zelo hvaležna, ako bi izdal to predavanje v brošuri, ki bi služila vsem g. županom kot nekaj »vadumecum«. Pri slučajnostih so se obravnavali razni važni predmeti. Zborovanje se je zavleklo do pol treh popoldne.

+ **Požar barake na Selih.** Dne 13. 3. 1922, po dnevu užgala se je baraka napravljena iz desek, oblečena papirjem, v kateri so stanovale 4 družine, vкупno 26 oseb ter je v 10. minutah bila samo kup pepela.

Družine, ki so v njoj stanovale, so bile že prej siromašne, zdaj pa jim je izgorelo še ono malo premičnin, kar so jih imeli; ker ni bil nihče zavarovan proti požaru, se nahajajo se te družine v največji bedi.

Prosi se usmiljenih src, da bi z milodari pomagali.

Milodare sprejema podžupan na Selih županstvo Volče Peter Munih.

+ **Plemenit dar.** Z zavedno požrtvovalnostjo članov I. stavbnega društva v Gor. Vrtojbi s prispevkom 500 L si je naročila ljudska šola v Bukovici spozornost s krajnim šolskim svetom iz Bukovice mladinsko knjižnico za vsoto 400 L ter z ostalimi 100 L preskrbi šola v prih. šolskem letu potrebne učne knjige najvernejšim učencem na tankajšnji šoli.

PODRUŽNICA
Ljubljanske kreditne banke
:: V GORICI, ::
Corso Verdi „Trgovski Dom.“

*** Telefon št. 50. ***

Brzojavni naslov:
Ljubljanska banka.

Delniška glavnic SHS kron	CENTRALA:	Rezerva SHS kron
50 MILIJONOV.	LJUBLJANA.	45 MILIJONOV.

PODRUŽNICE: Brežice, Borovlje, Celovec, Celje,
Maribor, Ptuj, Sarajevo, Split, Trst.

Obrestaje vloge na knjižice po 4%. Na daljšo odpoved vezane vloge po dogovoru.

Nakup in prodaja vsakovrstnega tujega denarja. — Izvršuje vse v b: nčno stroko spadajoče posle najkulantnejše.

Uradne ure za občinstvo 8¹/₂—12 in od 3—5.
Ob sobotah popoldne, ob nedeljah in praznikih se ne uraduje.

Od žuljevih rok ustanovljena šolska knjižnica bodi šoli v ponos, učencem v korist in zavednim darovalcem v čast.

Čislano podjetje je pokazalo s svojim plemenitim darom, da ne skrbi samo za obstanek, ampak tudi za napredek svojega ljubega naroda. Zato je dolžnost domačinov, da imajo pri obnovi svojih domov na prvem vidiku domača podjetja, ker od teh imajo naše občine neposredno ali posredno korist. V nasprotnem slučaju odnese tujec iz naših občin zaslužek na več sto km daleč in ta denar je za naše kraje za večno izgubljen. Domačin, ki se tega ne zaveda, na koga naj se obrne v silni potrebi? Mogoče mu bo pomagal tujec? Takemu trdovratnemu nezavežniku, ki se noče dati podučiti, bode vsak še tako rahločuten domačin pomagal s tem, da mu pokaže smer proti jugu, kamor naj se obrne za pomoč. — Poučen! ste iz raznih člankov vsi, zato je vsak izgovor trdovratnost, ali nevošljivost, ki tvorita narodni greh.

+ Slovenski dijaki na Dunaju so poslali listom poziv, v katerem opisujejo svojo bedo in trkajo na rodoljubna srca za pomoč.

+ Ali je prosta pot skozi mesto? — Zanimivo je to: Nekdo iz hribov je peljal skozi mesto v Vrtojbo svojemu bratu že davno naročeni krompir. Na Kornu se je ustavil in kupoval bičevnik. Magistratni uslužbenec je tedaj zahteval od njega običajno takso, kot če krompir pripelje v Gorico na trg. Nič ni pomagalo trditi, da pelje krompir v Vrtojbo, vzal mu je bičevnik Nazaj grede je kmet prinesel potrdilo od brata, dobil je bičevnik, a moral je plačati tri lire. — Ali je to pravično? Ali je prehod skozi mesto prost ali ne? Čemu se ne pobira taksa na trgu, kjer se krompir prodaja? Sploh pa dotični uslužbenec niti ni dal potrdila o prejetem denarju.

+ Kdor hoče potovati na Reko, mora imeti petni list, izdan od odnosne kvesture in podprefektore.

+ Učiteljsko društvo za gor. okraj bo zborovalo v četrtek 6. aprila ob 10. uri predpoldne v Trgovskem domu. Pri zborovanju dobé voditelji knjige za šolske knjižice. Pol ure pred zborovanjem se vrši pevška vaja.

+ Domovina sv. Jeronima. — Naš rejak notar Miroslav Premrou, ki biva sedaj v Rimu, je izdal v italijanščini jako zanimivo poslanico o domovini sv. Jeronima. Poslanica je pisana zanimivo, temeljito in prepričevalno. G. pisatelj je z njo dobro dokazal, da domovina sv. Jeronima ni bila v Dalmaciji, ampak v stari Panoniji in da je iskati rojstno mesto sv. Jeronima Stridon južno ali jugovzhodno od Ljubljane. Sv. Jeronim je imel zveze z duhovniki v Ljubljani in v Ogleju. Poslanica g. Premrou je krasna proslava 15 stoletnice smrti sv. Jeronima (30. sept. 420 — 30. sept. 1920).

+ Odbor »Skalnice, društva slov. delavk« ima sejo v nedeljo ob 4½ v društvenih prostorih t. p. v prejšnji Šolski ulici 5.

+ Izkaz ljudskega stanja v občini Grahovo. Prva številka pove število iz l. 1880, a druga 1921: Podbrška Bača: 224, 215; Nemški Rut: 304, 333; Grahovo: 658, 754; Graut: 118, 145; Hudajužna: 187, 250; Kal pri Stržiščih: 106, 99; Kneža: 801, 749; Kuk: 73, 66; Obloke: 141, 122; Petrovbrdo: 63, 95; Podbrdo: 306, 390; Porezen: 158, 165; Stržišče: 292, 275; Trtnik: 263, 282; Znojile: 120, 109; Podporezen: —, 50; Grahovo, Hudajužna, Podbrdo so se pomnožili, ker so tam žel. postaje.

+ Vse tiskovine, ki so potrebne pri ulaganju prošnji za znižanje vojaške službe ima v zalogi »Narodna Tiskarna« v Gorici.

+ Solčni mrk. Za včeraj dne 28. marca je bil uspovedan solčni mrk, za naše kraje sicer naznat — saj ga nihče niti zapazil ni — a za zemljo eden največjih solčnih mrakov. Drugi solčni mrak bo — to pri nas tudi neviden — dne 21. septembra t. l. Suminih mrhov to leto ne bo, ali vsaj tako naznatni, da se jih niti omenjati ne izplača.

+ Ali si že naročil naš družinski list »Mladika«, ki je najboljši slovenski družinski list? Stori to hitro, zakaj lista se tiska le v omejenem številu, da boš dobil tudi vse številke!

+ Stavbena Zadruga v Vrtojbi je na svojem rednem obč. zboru enoglasno sklenilo od čistega dobička, podariti za sledeče namene:

I Obrtni šoli v Mirnu lir 500.

II Obrtni šoli v Mirnu lir 300, z prošnjo, naj jih vodstvo razdeli med najpridnejše, učence iz Vrtojbe, ki obiskujejo obrtno šolo:

III Za bodočo obrtno šolo v Vrtojbi, za nakup potrebščin lir 2000.

IV. Ravno isti bodoči obrtni šoli kot nedotakljiva glavica lir 1000. Obresti te glavice naj se koncem vsacega šol-

skega leta daruje najpridnejšemu učencu domačinu, ki ga kot takega spozna šolsko vodstvo! V slučaju razpusta obrt. šole je denar namenjen občinskim revežem.

V Občinskim revežem se je določilo 1 1000, katere naj razdeli županstvo:

VI Za srednjo tehniko v Ljubljani lir 1200 s prošnjo, naj se denar razdeli med 7 najpridnejših učencev domačinov, ki obiskujejo to šolo:

VII Za revne šolske stroke 1 500. Za ta snesek naj se nakupi šolske potrebščine, ter z njimi obdori revne šolske otroke, posebno sirotam v vojni padlih domačinov.

VIII »Gospodarskemu listu«, lir 300 podpore:

IX. Štirim vdovam v Vrtojbi, ki so izgubile moža v vojni vsaki po lir 50. Skupna svota znaša lir 7000.

Društva.

d. Bralno in pev. društvo na Njivcah. - Kojsko, priredi prvo nedeljo maja t. l. veliko vrtno veselico.

d. Mati v Dornbergu. Ker ni bilo mogoče postreči vsem gostom radi popolne razprodaje vstopnic ob priliki uprizoritve drame »Mati« in radi vsestranskih želja, naj se drama ponovi, je odbor »Slovenske čitalnice« sklenil ponoviti za Ojčno nedeljo, to je 9. aprila.

d. Vipava. V nedeljo dne 2. aprila bo igrala v Vipavi ruska umetniška dramska in operna družba, ki je gostovala že v Moskvi in Petrogradu. Začetek je ob 4. uri in pol popoldne. Vstopnina 5, 3 in 2 liri.

d. Društvo »Naprej« v Dornbergu priredi veliko spomladansko veselico z igro »Razvalina življenja« dne 23. aprila 1922. Vzpored priobčimo pravočasno.

d. Slov. planinsko društvo v Cerknem namerava za nastopajočo pomlad. prirediti nekaj poldnevni, na željo tudi celodnevni izletov, ki se imajo vršiti ob nedeljah in praznikih in bojo vedno sproti oznanjeni v izlozbi g. J. Štravsca. — Izletov se lahko vdeležijo ne samo člani in prijatelji društva, ampak sploh vsi narodno čuteči ljudje. Ti pomladanski izleti naj pospešijo družabnost, vzbudijo zanimanje za planinstvo in veselje do proste narava, posebno pa še naj okrepijo ljubezen do lepe domovine.

Koledar.

April 30 dni.

2. Nedelja: 5. postna (tiha) Franč. Pavl.
 3. Ponedeljek: Božja glava. Abundij, šk.
 4. Torek: Izidor, škof. Rozamila, dev.
 5. Sreda: Vincenc F., spoz.; Irena, dev.
 6. Četrtek: Sikst, papež; Celestina, m.
 7. Petek: † Dev. Mar. 7 žal., Herman.
 8. Sobota: † Adalbert, škof; Dionizij.
- Dne 2. izhaja solnce ob 5. uri 41 m., a zahaja ob 6. uri 29 m.
Dne 5. prvi krajec ob 6. uri 16 m. zj.

Dobrodelnost. — Za slov. sirotišče so darovali: Narodna Tiskarna 500 L.

Izjava.*)

Podpisani izjavlja, da korak, ki ga je napravil proti svojemu svaku g. Ant. Radinja, nadučitelju v Podsobotinu za nepremišljen.

Mikluš Angeli.

*) Za članke pod tem naslovom je uredništvo odgovorno le toliko, kolikor zahteva tiskovni zakon.

Cerkev na Slapu pri Vipavi prodaja stari vendar še dobro rabni Božji grob po jako zmerni ceni; ugodna prilika zlasti za porušene cerkve.

Cerkveno oskrbnitvo.

Na prodaj je lepo posestvo v Jaznah, okr. Cerkno po jako zmerni ceni, na katerem se dobro redi 5 glav težke živine. — Pojasnila daje Jernej Mlakar v Cerknem hiš. št. 79.

Hranilnica in posojilnica v Skriljah, vabi svoje člane k rednemu občnemu zboru, ki se vrši v nedeljo dne 9. aprila 1922 ob 9 uri predpoldne v zadružnih prostorih.

Dnevni red:

- 1) Poročilo načelstva.
- 2) Poročilo nadzorstva.
- 3) Potrjenje računa za leto 1921.
- 4) Volitev načelstva in nadzorstva.
- 5) Morebitni predlogi, in nasveti.

Za slučaj, da ne pride zadostno število udov ob določeni uri, se skliče drugi občni zbor ravno z istim redom, in isti dan ob 10 uri predpoldne brez ozira na število članov.

SEMENA

krmilne pese Mamut, Eckendorf, Oberndorf, domačega korenja, čebulček kakor vsa ostala krmilna, vrtna in cvetlična semena, prvovrstna, zajamčena, največje kaljivosti prodaja po izredno ugodnih cenah

SEVER & K. Trst, Machiavelli, 13.

Ako hočete peči za VELIKONOČNE PRAZNIKE najboljše potice in presnitz

kupite moko št. 00 po L. 2.20
" " 0 " " 1.90
" " 1 " " 1.80

iz znanega mlina in tovarne testenin Ascoli-Piceno, ki se prodaja v trgovini na voglu ulice XX Settembre št. 13 in ul. Brigata Pavia št. 2 (prej ul. Strazig).

Testenine prve vrste po L. 2.60
Otrobi (noli) " " " " 0.85

Najnižje cene za prekupce.

Kontoristinjo event. tudi začetnico z znanjem nemškega jezika in strojepisja ter nekoliko korespondence sprejme takoj tvečka v Ljubljani. Stanovanje in hrana istotam. — Naslov nove uprava »Goriške Straže«.

Dobroznana gostilna Marušič v Solkanu je na novo otvorjena. — Priporoča se Marušič.

KOKS (plinov)

se prodaja pri

Mestni plinarni

Gorica. Via IX Agosto

po sledečih cenah:

do 20 kvintalov po L. 40.— za 100 kg
do 100 " " " 35.— " 100 "
čez 100 " " " 30.— " 100 "

Na prodaj sti za primerno ceno ena nova ie ena stara hiša št. 23 in 143 z vrtno sredi knežke vasi pri Podmelcu, pripravi za vsako obrt. — Natančna pojasnila daje Anton Kogoj, kovač v Klavžah p. Podmelec.

Razpis službe.

Pri podpisani je razpisana služba zdravnika, 10. aprila t. l., zdravnika-specijalista za očne bolezni.

Plača je določena na 12.000 lir letno obvezo držati ambulanco po 2 uri na dan razum nedeli.

Prosilci morajo predložiti sledeče dokaze:

- izpričevalo izpita v medicini in kirurgiji;
- izpričevalo, da so izvežbani kot kovniki za zdravljenje očesnih bolezni;
- izpričevalo italijanskega državljanstva.

Službo je nastopiti s 15. aprilom 1922.

V Gorici, dne 24. marca 1922.

Od okrajne bolniške blagajne:

Izredni komisar:

Avv. Arturo Targioni, m. p.

GENERALNI KREDIT TRST

Delniška glavica Lit. 2.500.000

Centrala v Trstu

Podružnica v Gorici Via Morelli št. 16

Telef. št. 187.

Izvršuje vse bančne posle

Sprejema vloge na hranilne knjižice in tekoči račun ter jih obrestuje no 4½%. Za na na odpoved vezane vloge plača obresti po dogovoru po najugodnejših pogojih. Daja posojila na vknjižbe, menjice, zastavbe in osebne kredite. Obrestna mera po dogovoru.

Izvršuje agrarne operacije s posebnih ozirom na one, ki so v zvezi z zadrugami in kmetijskimi ustanovami.

Blagajna posluje od 9 do 12 in od 3—5 pop. Ob sobotah popoldne. ob nedeljah in praznikih je urad zaprt.

Goriški agrarni zadružni konsorcij

Gorica - Corso Verdi 29

ponuja po zmernih cenah semena najboljše kakovosti kakor:

mediko, svinjsko deteljo garant. brez prediva, marčno pšenico, vrtna semena vseh vrst itd.

Umetna gnojila - kmetijsko orodje KORUZO, OVES in sploh vse poljske pridelke na drobno in na debelo

Otvoritev na novo urejene

Mirodilnice - E. GRAPULIN

v zvezi z lastno

dišavarnico - profumerio

nasproti LJUDSKEMU VRTU

z veliko zalogo barv, firnežev, copičev, drož, kemičnih izdelkov, mineralnih vod, voščenih sveč.

Na drobno

Na debelo

Gene brez vsake konkurence.

RUDOLF SAUNIG

Zaloga apna, odbirek istega ter kamenja za zidanje

Solkan - nasproti železniškemu mostu.

Cene brez konkurence.